

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် လူထု၏အခန်းကဏ္ဍ အပိုင်း(၈)

အတိတ်တွင် လူထုခံစားခဲ့ရသော လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ထင်ဟပ်ရန် လိုအပ်သော ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

အာဏာရှင်အုပ်စိုးခဲ့တဲ့ တိုင်းပြည်တွေမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ အပေါ်ယံအားဖြင့် တည်ငြိမ်နေသယောင် ထင်ရပေမယ့် အတွင်းအနှစ်သဘောအရ အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာပြိုကွဲလျက်ရှိကြတယ်။ အဲဒါတွေကို ပြန်လည်စုစည်းပြီး စစ်မှန်တဲ့ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို တည်ဆောက်ဘို့ကြိုးစားကြတဲ့အခါမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အတိတ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေ၊ ဒဏ်ရာဟောင်းတွေကို ရိုးသားပွင့်လင်းစွာဖော်ထုတ်ကြတယ်။ ခွင့် လွှတ်တန်သည်ကို ခွင့်လွှတ်၊ အရေးယူမှု ဖြစ်မည့်ကိစ္စများကို အရေးယူ၊ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို ဦး တည်ပြီး အရေးမယူသင့်တဲ့ ဖြစ်ရပ်များအတွက် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူတွေကို လျော်ကြေးနဲ့ နစ်နာကြေးတွေ ပြန် လည်ပေးအပ်၊ စသည်ဖြင့် စနစ်တကျပြန်လည် ကုစားပေးကြရမိဖြစ်တယ်။ အဲသလို လုပ်ဆောင်နိုင်ဘို့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ လိုအပ်တဲ့ ပြဌာန်းချက်များထည့်သွင်းကြလေ့ရှိတယ်။ ဒါနဲ့ ပတ်သက်လို့ တောင်အာဖရိက နိုင်ငံရဲ့ အတွေ့အကြုံကို မျှဝေလိုပါတယ်။

တောင်အာဖရိက နိုင်ငံကို ၁၆၅၂ ခုနှစ်ကထဲက ကိုလိုနီ အဖြစ်သိမ်းပိုက်ခြင်းခံခဲ့ရတယ်။ လူဖြူများက ဒေ သံလူမဲ့တွေကို ကျေးကျွန်များသဖွယ်ဆက်ဆံခဲ့ပြီး သခင်နှင့် ကျွန်ဆက်ဆံရေးပုံစံကို နှစ်ပေါင်းမြောက်များစွာ ကျင့်သုံးခဲ့တယ်။ ၁၉၁၂ခုနှစ်မှာ ဒေသခံ အာဖရိကလူမျိုးစုအကြီးအကဲတွေ၊ ပညာတတ်တွေ၊ ဘုန်းကြီးတွေ၊ အလုပ် သမား လယ်သမားတွေစုစည်းပြီး အာဖရိက အမျိုးသားကွန်ဂရက် (**African National Congress**) အေအင် စီကို ဖွဲ့စည်းထူထောင်၊ လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင် ရွက်ခဲ့ကြတယ်။ အသားအရောင်ခွဲ ခြားတဲ့ အခြေခံနဲ့ ကျင့်သုံးအုပ်ချုပ်တဲ့စနစ်ကို ကာကွယ်ရတာဟာ တန်ဖိုးကြီးမားပြီး၊ ရေရှည်ကျင့်သုံးဘို့ မလွယ်ဘူး ဆိုတာကို လူဖြူအစိုးရက ၁၉၈၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစပြီး တွေ့လာခဲ့တယ်။ လူဖြူလူမဲ့ခွဲခြားရေးစနစ်ကို ဆန်ကျင့်တဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ ပြည်တွင်းပြည်ပမှာ အားကောင်းလာပြီးနောက် လူဖြူအစိုးရဟာ နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲ လုပ်ဘို့ အေအင်စီ နှင့် စတင်ဆွေးနွေးခဲ့တယ်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်မှာ အေအင်စီရဲ့ ကျော်ကြားတဲ့ခေါင်းဆောင် နယ်လဆင် မန်ဒဲလား ကိုထောင်မှ လွှတ်ပေးခဲ့ပြီး ၁၉၉၀ ဖေဖော်ဝါရီလမှစကာ လူဖြူအစိုးရနှင့် အေအင်စီအပါအဝင် နိုင်ငံရေးပါတီ စုစုပေါင်း ၂၆ ပါတီကြားမှာ တောင် အာဖရိကနိုင်ငံမှာ အတည်ပြုကျင့်သုံးမယ့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနဲ့ ပတ်သက်လို့ တရားဝင်စတင် ဆွေးနွေးလာခဲ့ကြ တယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ကြောရိုးများကို သဘောတူအတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၉၃ ဒီဇင်ဘာလ (၆) ရက် နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီနောက် ၁၉၉၄ အေပြီလမှာ နိုင်ငံရေးပါတီ အသီးသီးဟာ ရွေးကောက်ပွဲ အတွက် မဲဆွယ်မှုများ စတင်ခဲ့ကြတယ်။

အဲဒီကာလအတွင်း လူဖြူအစိုးရရဲ့ ကာကွယ်ရေးဌာန စစ်တပ်မှ ဗိုလ်ချုပ်တဦးက မန်ဒဲလားထံ ဖုန်းဆက် လာတယ်။ အဲသည် လူဖြူဗိုလ်ချုပ်က ဘာပြောသလဲဆိုတော့ “လက်ယာ အစွန်းရောက်တွေက ရွေးကောက်ပွဲကို ဖျက်ဆီးကြမယ့် စီမံချက်ကို အတိအကျ သတင်းရရှိ ထားတယ်။ ကျုပ်တို့ စစ်တပ်အနေနဲ့ ယခင်က ကျူးလွန်ကောင်း ကျူးလွန်ခဲ့မယ့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေအပေါ် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ထုတ်ပြန်ပေးမယ်ဆိုရင် ရွေးကောက်ပွဲ မပျက်စီးအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမယ်” တဲ့။ သဘောကတော့ လူဖြူအစိုးရရဲ့ ရဲနှင့် စစ်တပ်ကိုယ်စား အတိအလင်းအပေးအယူလုပ်လာခဲ့တာပါ။ သည်အခါမှာ အေအင်စီအနေနဲ့ အကြီးအကျယ် အကြပ်အတည်းပြု တွေ့ခဲ့ရတယ်။ အေအင်စီ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှာ သဘောထားအရ အုပ်စုနှစ်စုကွဲသွားခဲ့ကြတယ်။ တစုက ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံအဖြစ်ကို အမြန်ဆုံးအသွင်ကူးပြောင်းတည်ဆောက်ရေးဟာ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်တာကြောင့် လူဖြူစစ်တပ်နဲ့ ရဲတွေက တောင်းဆိုတဲ့ အတိုင်း လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ထုတ်ပြန်ပေးသင့်တယ်လို့ အဆိုပြုတယ်။ အခြားတစုကတော့

မိမိတို့ဟာ လူ့အခွင့်အရေးရရှိရေးအတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ တိုက်ပွဲဝင်လာခဲ့ကြပြီးမှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခဲ့ကြသူတွေအားလုံးကို ခွင့်လွှတ်လိုက်ရမယ်ဆိုရင် အဓိပ္ပါယ်မရှိဘူး။ သေကြေဘဝပျက်စီး နစ်နာဆုံးရှုံးခဲ့ကြသူတွေအပေါ် သစ္စာမပေါက်နိုင်ဘူး။ လို့ အကြောင်းပြပြီး ငြင်းဆိုခဲ့ကြတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ အေအင်စီ အတွင်းမှာရော လူဖြူအစိုးရနဲ့ပါ ညှိနှိုင်းပြီး အောက်ပါ အခြေခံနှစ်ရပ်အပေါ်မှာ သဘောတူညီ နိုင်ခဲ့ကြတယ်။

- (၁) နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက် နှင့် ကျူးလွန်ခဲ့သော ပြစ်မှုများ၊ နိုင်ငံရေးမှခင်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်ပြီးသမျှ အမှန်တရားကိုဖော်ထုတ်ကာ ပြည့်ပြည့်ဝဝဖွင့်ဟ ဝန်ခံကြသူများအပေါ် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးရန်။
- (၂) လက်ရှိ အုပ်စိုးလျက်ရှိသော လူဖြူအစိုးရအနေဖြင့် ကိုယ့်ကိုယ်ကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်မပေးရန် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးရေးအာဏာကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း၍ အစိုးရသစ်အားလွှဲအပ်လိုက်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတက်လာသောအစိုးရသစ်က လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ကိစ္စများအား ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သွားရန်။

အဲဒီနောက်ရွေးကောက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာ ဆက်လက်ကျင်းပနိုင်ခဲ့ကြတယ်။

တောင်အာဖရိကနိုင်ငံဟာ ပဋိပက္ခတွေ၊ အကြမ်းဘက်မှုတွေ၊ မတရားမှုတွေကြောင့် အခြေခံလူထုများ၊ နိုင်ငံရေးအင်အားစုများအကြားမှာ ဖော်မပြနိုင်လောက်တဲ့ ခံစားမှုတွေနဲ့ ပြည့်လျှမ်းပြီး အစိပ်စိပ်ကွဲနေတဲ့ လူ့အဖွဲ့စည်းဖြစ်ခဲ့တယ်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဥပဒေနံပါတ် ၂၀၀ နဲ့ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ တောင်အာဖရိက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ အဲဒီလိုအစိပ်စိပ်ကွဲနေတဲ့ **အတိတ်ကလူ့အဖွဲ့အစည်း**နဲ့ အသားအရောင်၊ လူမျိုး၊ လူတန်းစား၊ ယုံကြည်မှု၊ လိင် စသည်တို့ မခွဲခြားဘဲ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး တို့အပေါ်တွင် တည်ဆောက်တဲ့ **အနာဂတ်လူ့အဖွဲ့အစည်း** တို့အကြားမှာ သမိုင်းဝင်ပေါင်းကူးပေးခဲ့တယ်။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအပေါ်မှာ အခြေခံပြီး ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှာ ပါလီမန်ကနေ **အမျိုးသားစည်းလုံးရေးနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး တိုးမြှင့်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ** ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဥပဒေရဲ့ ပထမစာမျက်နှာကို မူရင်းအတိုင်းဘာသာပြန်ဆို ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

လွန်ခဲ့ပြီးသောကာလက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ပဋိပက္ခများကြောင့် ယနေ့တိုင်ပျောက်ဆုံးလျှက်ရှိကြသူများ အပေါ် အခြေခံလျှက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးသော ပိုင်းဖြတ်သည့်ရက်ဖြစ်သည့် ၁၉၆၀ ခုနှစ် မတ်လ (၁) ရက်နေ့မှ စတင်ကာ နိုင်ငံအတွင်း၌ ဖြစ်စေ အပြင်၌ဖြစ်စေ ကျူးလွန်ခဲ့သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်ပွားပုံ၊ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အတိုင်းအတာပမာဏ၊ ဖြစ်ပွားရသည့်အကြောင်းရင်း စသည်တို့အပေါ် အရင်းအတိုင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ စုံစမ်းစစ်ဆေးဖော်ထုတ်သွားမည်။ အဆိုပါကာလအတွင်းနိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်နှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခဲ့ကြ၍ အမှန်အတိုင်း ပြည့်ပြည့်ဝဝ ထုတ်ဖော်ဝန်ခံကြသူများကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးအပ်သွားမည်။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ခံခဲ့ရသူများအတွက် လူဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အမျိုးသားဂုဏ်သိက္ခာများ၊ ဘဝတည်ဆောက်ခွင့်များ၊ ကုစားခွင့် သက်သာခွင့်များ ပြန်လည်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်သွားမည်။ အနာဂတ်တွင် အလားတူ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ထပ်မံမဖြစ်ပွားစေရန် ကာကွယ်လုပ်ဆောင်သင့် သောအကြံပြုချက်များအပေါ်အစဉ် ဖြစ်ခဲ့ပြီးသမျှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းပြည်သို့ အစီရင်ခံတင်ပြသွားမည်။ ယင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာကော်မတီ၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ ခွင့်ဆိုင်ရာကော်မတီ၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် သက်သာခွင့်ပေးအပ်ရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီနှင့် **“အမှန်တရားဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ”** တို့ကို ဖွဲ့စည်းသွားမည်။ သက်ဆိုင်ရာ ကော်မတီနှင့် ကော်မရှင်များအလိုက် လိုအပ်သော တာဝန်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာများအပ်နှင်းကာ ဆောင်ရွက်သွားစေရမည်။

ငြိမ်းချမ်းမှု၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုနဲ့ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံသားတွေရဲ့ ကောင်းကျိုးစီးပွားများ ရရှိစေဖို့ တောင်အာဖရိကပြည်သူများနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းပြန်လည်တည်ဆောက်မှုတွေအကြားမှာ သဟဇာတရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ ဖော်ပြထားခဲ့တယ်။ လက်စားခြေတို့ မဟုတ် နားလည်မှုတည်ဆောက်

ဘို့ ၊ လက်တုံ့ပြန်ဘို့ မဟုတ် ကုစားမှု ပေးဘို့၊ ဆိုတဲ့အခြေခံတွေကနေ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနဲ့ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းတွေ လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် လွန်ခဲ့တဲ့ ပဋိပက္ခ ကာလများအတွင်း နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်နဲ့ ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ပြစ်မှုတွေကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးရမှာဖြစ်ကြောင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ ဖော်ပြထားတယ်။

တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအပါအဝင် အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှုဟောင်း အောက်ကနေဒီမိုကရေစီအခြေခံနဲ့ အုပ်ချုပ်မယ့် လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ကို ပြောင်းလဲတည်ဆောက်ခဲ့ကြတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ အတိတ်တုံးက လူထုခံစားခဲ့ရတဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ အခြားသက်ဆိုင်ရာဥပဒေများ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပြီး စနစ်တကျ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာတော့ ဒါနဲ့ပြောင်းပြန်ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ်ကို အသွင်ကူးပြောင်းတည်ဆောက်သွားမယ်လို့ ကြွေးကြော်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူတွေ ရေးဆွဲချမှတ်နေတဲ့ နအဖ ကိုယ်တိုင်ရော၊ သူ့ရဲ့ အမျိုးသားညီလာခံမှာပါ ပြီးခဲ့တဲ့ကာလတွေတုံးက လူထုခံစားခဲ့ရတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လို အရေးယူဆောင်ရွက်မယ်ဆိုတဲ့အခြေခံမူတွေချမှတ်ဘို့ ဝေးလို့ အဲသည်အကြောင်းထုတ်ဖော် ဆွေးနွေးမှုပင် တစိုးတစိမျှ မရှိပါ။ သည်လောက် ထင်ရှားတဲ့ဖြစ်ရပ်ကြီးတွေကို ဘာတခုမျှ အရေးယူဆောင်ရွက်ဘို့ မကြိုးစားဘဲ မေ့ခြင်ယောင်ဆောင်ထားတဲ့ နအဖနဲ့ သူ့ရဲ့အမျိုးသားညီလာခံဟာ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှုဟောင်း အောက်ကနေ ဒီမိုကရေစီ အခြေခံနဲ့ အုပ်ချုပ်မယ့် လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ကို ပြောင်းလဲတည်ဆောက်မှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာရှင်းနေပါတယ်။**တကယ်တော့ ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမရှိဘဲ အုပ်ချုပ်တဲ့ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှုအဟောင်း ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနဲ့ အညီအုပ်ချုပ်မယ့် အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု အသစ်တခုကို ပြောင်းလဲတည်ဆောက်ဘို့ ကြိုးစားတာသာ ဖြစ်ပါတယ်။**

တချိန်ထဲမှာ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဆိုတာကို ကိုယ်နားလည်သလို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို၊ ဖြစ်ပြီးခဲ့သမျှ တွေကို မေ့ထားခဲ့ဘို့တိုက်တွန်း၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဆိုတဲ့ စကားလုံးကိုတွင်တွင်သုံးစွဲ၊ ရှေ့ကို တိုင်းပြည်ကောင်းဘို့ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သွားကြပါစို့ ဆိုတာလောက်ကိုသာတွန်းတင်ဘို့ကြိုးစားမှုတွေလည်း ရှိနေတာတွေ့ရပါတယ်။ တကယ်တော့ ဒီလိုလုပ်ဆောင်မှုတွေဟာ နိုင်ငံရေးရာဇဝတ်ကောင်တွေကို အလွယ်တကူ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးတဲ့ သဘော ဖြစ်တာကြောင့် နောက်ထပ်ပြစ်မှုကြီးတွေ ထပ်မံကျူးလွန်ဘို့ အားပေးရာရောက်ပါတယ်။ ပြစ်မှုကြီးတွေ ကျူးလွန်ခံလိုက်ရတဲ့ အပြစ်မဲ့ပြည်သူတွေရဲ့ တရားမျှတမှုခံစားပိုင်ခွင့်ကို ဥပက္ခာပြုလိုက်ရာလည်းရောက်ပါတယ်။

စစ်မှန်တဲ့ အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးမှု အခြေခံကို တည်ဆောက်ပြီး တိုင်းပြည်တိုးတက်စေခြင်တယ်ဆိုရင်တော့ လူထုခံစားခဲ့ရတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုကြီးတွေကို စနစ်တကျ အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ဘို့ အနာဂါတ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေထဲမှာ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းရမှာ ဖြစ်တဲ့အကြောင်း တင်ပြလိုက်ပါရစေ။